

המכתבים האנונימיים שהגיעו לפני שנתיים אל מבקר עיריית רמת-גן, ד"ר גד רוזנטל, ורקו צל כבוד על מה שמתרחש במחלקה האנטרימאלרית של העירייה. במכתבים הונחו פרטים מביכים לגבי יחזקאל שהרבני, מנהל המחלקה, ופועלי המחלקה מבני המיעוטים.

תוכנם המלא של המכתבים לא נמסר, עד שהגיע מכתב-אישום נוסף ללשכתו של סגן ראש העירייה, עורך-הדין משה מרון. במכתב זה היו הדברים ברורים יותר, ציינו כי שהרבני אינו נותן לפועלים הערביים את השלם לפסח כפי שמקבלים הפועלים היהודים.

לעולמת המכתבים האנונימיים נפתרה יום אחד, כאשר נכנס אל חדרו של מרון הפועל הסאן מוחמד מצוארה. הוא לא הסך בפרטים על מעלליו של שהרבני. כתוצאה מכך העביר מרון את העניין למשטרה.

הפועלים מבני המיעוטים, סיפר מצוארה, נתונים לשליטתו המוחלטת של שהרבני העושה בהם כרצונו. שהרבני הודיע שבחג היהודי לא נותנים מתנות לערבים. לעומת זאת כשהגיע עליהם להשליש לידו מידי חודש 25 לירות ממשכורתם, תמורת החסד והכבוד לעבוד במחיצתו.

שהרבני גם נתגלה כאיש בעל חוש ל-חיסכון ובמקום להניח להילחם בנגע ה-חולדות, גם זה שטח שהיה נתון לטיפולו, באמצעות בשר מורעל, העדיף פתרון של חיטה מורעלת. הבשר היה נמכר לסוחרים בטייבה ותמורתו לא הגיעה מעולם ל-מקומה הנכון.

שהרבני גם נתגלה כבחור בעל חוש ל-עניינים סוציאליים, דרש מאחד מסועליו לקחת הלוואה של אלף לירות מקופת התגמול ל-לין ולהלוות לו את הסכום. הוסכם כי

יחזקאל שהרבני חוש לעניינים סוציאליים

שהרבני יחזיר את ההלוואה בתשלומים של 50 לירות, אבל הפועלים זכו לראות רק את מחצית הסכום.

מצאייה כשרה. תמונה נכנסת עתה דמותו של פתחי עשור. ידיו בלב ובנפש של מנהל המחלקה האנטרימאלרית.

לפני כשנה מצא אחד הפועלים הערביים יים ארנק מלא כסף, מסר אותו לפתחי המופיע ברשימת מקבלי המשכורת של העירייה כנהג גיס במחלקתו של שהרבני. הארנק לא הגיע מעולם לקפי המשרה ו-כתוצאה מכך נפתחה נגד פתחי חקירה. הוא הואשם בניכיה על-ידי מצאייה, הורשע ונידון ל-200 לירות קנס.

כאשר נתבקש יחזקאל שהרבני ארום פנים, מקדיח ובעל בגדים הדרורים להגיב על הדברים המתרחשים במחלקתו, נקט בלשון תקיפה: "תדע לך, אמר לכתב העולם הזה, "שעמדתו בעירייה חזקה מאוד. אני האיש מספר 3 במחלקת התברואה". הוא הכתיש כל אפשרות שמתגלגלת נגדו פניו פניו, בהכנת דעת-יקהל נגדו. ומה בפיו של מזכיר העירייה אליעזר פרדקין, המכהן בתפקידו קרוב ל-20 שנה? "ככה זה כשיש עסק עם ערבים."

המפתח לתעלומת הצהרותיו המנוגדות של משה דיין

מה עומד מאחורי נסיעתו לארצות-הברית?

הכל מוכן לרגע הגדול — הפגישה בין ריצ'רד ניקסון ומשה דיין. רגע גדול — למי? למשה דיין.

כי מזה כמה חודשים מכוונת כל פעור לותיו של משה דיין לרגע זה, בו הוא רואה תמורה בדרכו אל השגת יעדו: ראשות הממשלה.

האם יש הגיון לדיין?

משקיפים ישראלים וזרים תמהים מזה כמה חודשים — אף יותר מ-תמיד — על מעשיו והכרוזותיו של דיין. לכאורה אין בהם שום הגיון. הוא כפה על הממשלה את היציאה משיחות-יארינג, ואחר-כך היה נביא השיבה ליארינג. הוא נהג כנץ בפרשת הטילים, ואחר-כך הודיע כי סעיף ההקפאה בטל. הוא הציע תוכניות נסיגה ופירוז, והתכחש לכולן.

האם פועל האיש ללא שום הגיון? האם הוא מודרך על-ידי מצביירוח?

אחרי שהוכיח כי שום דבר אינו הולך בלי דיין, הוא התחיל ל-הוכיח כי עם דיין זה כן הולך. על רקע זה מובנות הצהרותיו החדשות, והצהרות שפורסמו על-ידי "מקורביו". על רקע זה מובנים גם כמה ממעשיו ה-יותר תמוהים.

בין השאר: ערב צאתה של גולדה לאמריקה, שיגר דיין את גד יעקובי, נושאי-כלי, ל-בירת ארצות-הברית. יעקובי נפגש עם ג'וזף סיקסו, סיפר לו על דעות דיין, שהן הרבה יותר מתונות מעמדת גולדה מאי. כאשר נפגשה גולדה עם ניקסון, היה מר-נח על שולחן ניקסון הרויח של סיקסו על שיחה זו — וניכסון טיפל בגולדה על סמך המידע כי האיש העיקרי בממשלתה אינו תומך בעמדתה הנוקשה.

דיין הצהיר כי סעיף ההקפאה ב-הסכם הפסקת-האש בטל, בעיקבות החלטת העצרת. הדבר פורסם בהרחבה בעיתונות

הכתרה בוושינגטון

האמריקאית (דיין הכחיש אחר-כך). דיין הכריז שמוכרחים לחזור ל-שיחות-יארינג, לא קשר זאת בשום תנאי. זה קרה בשעה שאבא אבן עוד איים על האמריקאים שאם ישראל לא תקבל תנאים מסוימים, צבאיים ופוליטיים, היא לא תחזור לשיחות. (כזכרו אבן אפשר היה "לסחוט את התפוז", לולא דברי דיין). כאשר האשימו אותו כי קיקל את ש-חות אבן, הגיב דיין: "אם אומרים ש-קילקלתי — או קילקלתי".

מעשים אלה, ורבים אחרים, הצטרפו למסכת אחת. הם באו להוכיח לאמריקאים ש-משה דיין הוא עכשיו יונה, איש מתוך, ה-מוכן ללכת לפי הקו האמריקאי הכללי: לשיחות-יארינג ולהפסיק-תיאש ממושכת, תוך גישה מתו-נה יותר גם כלפי הסובייטים.

צעד לראשות הממשלה

רקע זה הסתורה פגישת דיין-ניכסון.

לא תהיה זאת פגישה רגילה — וכל שר בממשלת ישראל מבין זאת. בחיכום דיין לבית הלבן, יהיה ברור כי נכנס המנהיג השני של ישראל, האדם החשוב ביותר מ-ל-בד גולדה, שגולדה אינה יכולה לזוז בלעדיו גם כיום.

דיין מקוה כי שיחות אלה יעניקו לו, בעיני הציבור הישראלי, את אורת יורש-העצר ואת ברכת המימשל האמריקאי. כך סבורים גם אבא אבן ויגאל אלון, יריביו של דיין.

אבן העמיד את העניין בכל החריפות, הודיע שידאה בפגישה כזאת חתירה תחת מעמדו כשר-החוזק.

אלון תומך באבא אבן. פגישתו עם חר-סיין נועדה, בין השאר, לאזן את מעמדו הבינלאומי עם זה של דיין. כמצב העגום ביותר נמצאת גולדה. אין היא יכולה למונע את פגישת דיין-ניכסון, מבלי שזה יצטרך לשערוריה בינל-

יש הסבורים שיש הגיון במעו-שיום אלה. אולם הגיון שאינו קשור-לא בתפקידו של דיין כשר-הביטחון, חוזק, ולא במאבקים במפלגת-ה-עבודה.

הגיון זה מכוון כולו לעבר וושינגטון.

לא הולך בלי דיין

דיין לא התנגד להחלטה לקבל את יוזמת רוג'רס ולהיכנס לשיחות-יארינג. אולם קבלת יוזמת-רוג'רס החלישה כי אופן מידי את מעמדו של דיין בממשלה. בכנסת נאם יגאל אלון את הנאום הגדול להצדקת קבלת ההצעה, ולא היה זה סוד שהוא רצה להיכלל במישלחת שתנהל את המשאומתן. אבא אבן, כשר-החוזק, הפך אוטומטית למנהל המשאומתן. גולדה הצ-טירה כמביאת-שלום. רק דיין נשאר, ל-מעשה מן הצד.

אולם ברגע שנודע לדיין על ה-זאת הטילים המצריים, הבין כי נוסף על המשמעויות הביטחוניות והמדיניות, יש כאן הודמנות מ-צויינת בשכילו.

כך התחיל מיבצע-דיין. המטרה: להוכיח לעולם כולו, ובעיקר לאמריקאים, ששום דבר אינו יכול לזוז בלי משה דיין. וכך היה. דיין הגיש אולטימטום לממש-לה, הודיע שיפרוש אם לא תחליט הממש-לה להפסיק את שיחות-יארינג. המפדל-הודיעה שתפרוש יחד עם דיין. גולדה נכ-נעה. השיחות הופסקו.

הבשורה לוושינגטון: זה לא יילך בלי דיין.

נץ הופך יונה

רגע שהובנה בשורה זו היטב, נקבע למעשה מעמדו של דיין כלפי האמריקאים כראש-ממשלה שני — כאדם שיש לו וטו על החלטות גולדה מאיר. באותו רגע, שינה דיין את הקו מן ה-קצה אל הקצה.

אשה דיין

אומית. אבל גם היא מבינה את הסכנה שבדבר, מה גם שדיין עלול לומר ל-ניכסון דברים שישימו את הקרקע מתחת למדיניותה של גולדה.

מכאן באה החלטה המגוחכת שהממשלה כולה תחליט מה יגיד — ומה לא יגיד — דיין.

דיין אינו אדם המקבל הוראות ממישהו, ושום ברדעת לא יעלה על דעתו שה-חלטה ממשלתית כלשהי תכבול את פיו בשעת שיחתו עם ניכסון.

בצאתו לאמריקה, עומדת לנגד עיני דיין מטרה ברורה: לקבל ברכה אמריקאית, או הכשר אמי-ריקאי, למועמדותו לראשות ממי-שלת-ישראל.